

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології

«Затверджую»

Голова приймальної комісії
СумДПУ імені А.С. Макаренка
проф. Ю.О. Лянной
«13» березня 2020 р.

ПРОГРАМА

з української мови та літератури

**для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на основі повної загальної середньої освіти**

Розглянута на засіданні
приймальної комісії
« 28 » лютого 2020 року
Протокол № 5

Суми 2020

Програма з української мови та літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра (денна та заочна форми навчання) на основі повної загальної середньої освіти.

Ухвалена на засіданні кафедри української мови і літератури «27» лютого 2020 р. Протокол № 11

Завідувач кафедри _____ проф. Семеног О. М.

Голова предметної комісії _____ проф. Горболіс Л. М.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма з української мови і літератури для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра (денна та заочна форми навчання) на основі повної загальної середньої освіти до Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за структурою та змістом повністю відповідає програмі зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. № 696.

Вступне випробування проводиться у формі письмового тесту з використанням різноманітних вправ. Критерії оцінювання додаються.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Фонетика. Графіка. Орфографія	<p>Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i>. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [о] в коренях слів. Сполучення <i>йо,ьо</i>. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовження м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.</p>	<p><i>Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) вміти:</i> Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i>; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
2. Лексикологія. Фразеологія	<p>Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавчання слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.</p>	<p>Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні</p>
3. Будова слова. Словотвір	<p>Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова</p>	<p>Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні</p>

<p>4. Морфологія. 4.1. Іменник</p>	<p>Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)</p>	<p>Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізнити правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями</p>
<p>4.2. Прикметник</p>	<p>Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників</p>	<p>Розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізнити правильні форми прикметників від помилкових</p>
<p>4.3. Числівник</p>	<p>Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат</p>	<p>Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізнити правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат</p>
<p>4.4. Займенник</p>	<p>Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників</p>	<p>Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники</p>
<p>4.5 Дієслово</p>	<p>Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но, -то</i>). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.</p>	<p>Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів</p>

	<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот</p>	<p>Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на -но, -то в мовленні.</p> <p>Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнати правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами</p>
4.6. Прислівник	<p>Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу</p>	<p>Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнати правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні</p>
4.7. Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.</p> <p>Частка як службова частина мови. Правопис часток</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнати сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні</p> <p>Розпізнавати частки, правильно писати частки</p>
4.8. Вигук	<p>Вигук як частина мови. Правопис вигуків</p>	<p>Розпізнавати вигуки й правильно їх писати</p>

<p style="text-align: center;">5. Синтаксис 5.1. Словосполучення</p>	<p>Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.</p>	<p>Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення</p>
<p style="text-align: center;">5.2. Речення</p>	<p>Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)</p>	<p>Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)</p>
<p style="text-align: center;">5.2.1. Просте двоскладне речення</p>	<p>Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком</p>	<p>Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком</p>
<p style="text-align: center;">5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні</p>	<p>Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.</p>	<p>Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні</p>
<p style="text-align: center;">5.2.3. Односкладні речення</p>	<p>Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)</p>	<p>Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні</p>

<p>5.2.4. Просте ускладнене речення</p>	<p>Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні</p>	<p>Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями й реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>
<p>5.2.5. Складне речення</p>	<p>Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення</p>	<p>Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.</p>
<p>5.2.5.1. Складносурядне речення</p>	<p>Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні</p>	<p>Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні</p>
<p>5.2.5.2. Складнопідрядне речення</p>	<p>Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них</p>	<p>Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні</p>
<p>5.2.5.3. Безсполучникове складне речення</p>	<p>Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні</p>	<p>Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилістика	Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротемі. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
1. Усна народна творчість	<p>Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».</p> <p>Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой легіла стріла».</p>	<p>Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) вміти:</p> <p><i>Розрізняти</i> види і жанри усної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, коляки, веснянки, русальні, купальські і жнивварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади; <i>Визначати</i> провідні мотиви усної народної творчості, їхні художні особливості. <i>Розрізняти</i> літературні роди, види і жанри. <i>Співвідносити</i> літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією. <i>Визначати</i> тему, ідею, проблематику літературних творів. <i>Характеризувати</i> літературних героїв, коментувати їх вчинки. <i>Визначати</i> художні образи і їхню роль у літературному творі. <i>Упізнавати</i> літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками і репліками. <i>Орієнтуватися</i> в сюжетах літературних творів. <i>Визначати</i> сюжетні та позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості. <i>Визначати</i> провідні мотиви ліричних творів. <i>Аналізувати</i> мову літературного твору. <i>Знаходити</i> художні засоби і визначати їхню роль у літературних творах. <i>Співвідносити</i> фрагмент літературного твору з його назвою та автором. <i>Співвідносити</i> письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори. <i>Знати</i> псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань. <i>Пояснювати</i> поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисиденство»; орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури.</p>
2. Давня українська література	<p>«Слово про похід Ігорів»</p> <p>«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги)</p> <p>Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права...», «Бджола та Шершень».</p>	
3. Література кінця XVIII – початку XX ст.	<p>Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка»</p> <p>Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся»</p> <p>Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля...»), «І мертвим, і живим, і ненародженим...», «Заповіт»</p> <p>Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»</p> <p>Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»</p> <p>Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини)</p> <p>Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»</p> <p>Іван Франко. «Чого являється мені у сні?...», «Мойсей», «Захар Беркут»</p>	
4. Література XX ст.	<p>Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo»</p> <p>Василь Стефаник. «Камінний хрест»</p> <p>Ольга Кобилянська. «Valse melancolique»</p> <p>Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня»</p> <p>Микола Вороний. «Блакитна Панна»</p> <p>Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»</p> <p>Павло Тичина. «О панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...»</p>	

	<p>Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...»</p> <p>Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»</p> <p>Юрій Яновський. «Майстер корабля»</p> <p>Володимир Сосюра. «Любів Україну»</p> <p>Валер'ян Підмогильний. «Місто»</p> <p>Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом»</p> <p>Микола Куліш. «Мина Мазайло»</p> <p>Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»</p> <p>Олександр Довженко. «Зачарована Десна»</p> <p>Андрій Малишко «Пісня про рушник»</p> <p>Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина», «Задивляюсь у твої зіниці...», «Лебеді материнства».</p> <p>Олесь Гончар. «Модри Камень»</p> <p>Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»</p> <p>Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...»</p> <p>Іван Драч. «Балада про соняшник»</p> <p>Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай»</p>	<p>Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) знати такі теоретико-літературні поняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> - літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика; - лірика і її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет; - епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка; - драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія; - ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема; - літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі; - ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ; - тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі; - композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи); - види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, трагестія; - художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія.
<p>5. Твори українських письменників-емігрантів</p>	<p>Іван Багряний. «Тигролови»</p> <p>Євген Маланюк. «Уривок з поеми»</p>	
<p>6. Сучасний літературний процес (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)</p>	<p>Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище</p>	

Перелік слів із нормативним наголосом

А	дециме́тр
агроно́мія	де́щиця
алфа́віт	де-ю́ре
а́ркушик	джерело́
асиме́трія	дівлячи́сь
Б	дича́віти
багаторазо́вий	діало́г
безпринці́пний	добови́й
бе́шкет	добу́ток
бла́говіст	довезті́
близькі́й	довести́
болоті́стий	дові́дник
боро́давка	до́гмат
босо́ніж	донести́
бо́язнь	до́нька
бурштино́вий	дочка́
бюлетéнь	дро́ва
В	Е
ва́ги (<i>у множині</i>)	експéрт
вантажі́вка	Є
весня́ний	єреті́к
ві́года (<i>користь</i>)	Ж
виго́да (<i>зручність</i>)	жалю́зі
видáння	З
визво́льний	завда́ння
вимо́га	завезті́
віпа́док	завести́
вирáзний	за́вжди
вісі́ти	завчасу́
вітра́та	за́гадка
виші́ваний	заі́ржавілий
відвезті́	заі́ржавіти
відвести́	закінчи́ти
ві́дгомін	за́кладка (<i>у книзі</i>)
віднести́	за́крутка
відо́мість (<i>список</i>)	залиши́ти
відо́мість (<i>повідомлення, дані, популярність</i>)	замі́жня
ві́рші	занести́
віршови́й	за́понка
вітчи́м	заробі́ток
Г	за́ставка
гальма́, га́льма	за́стібка
гляда́ч	засто́порити
гороши́на	зві́сока
граблі́	зда́лека
гурто́житок	зібра́ння
Д	зобра́зити
дани́на	зо́зла
да́но	зра́ння

зру́чний	одно́разовий
зубо́жіння	озна́ка
І	о́лень
інду́стрія	опто́вий
К	осе́тер
ка́мбала	ота́ман
катало́г	о́цет
кварта́л	П
кішка	паві́ч
кіломе́тр	парте́р
кінчи́ти	пе́карський
ко́лесо	перевезти́
ко́лія	перевести́
ко́пчений (дієприкметник)	перекіс
копче́ний (прикметник)	переля́к
кори́сний	перенести́
ко́сий	перепáд
котри́й	перепіс
крице́вий	піа́ла
кро́їти	підда́ний (дієприкметник)
кропи́ва	підда́ний (іменник, істота)
куліна́рія	підлі́тковий
ку́рятина	пізна́ння
Л	пітні́й
ла́те	піце́рія
листопа́д	по́друга
літо́пис	по́значка
лю́стро	по́милка
М	по́міщик
ма́буть	помо́вчати
магісте́рський (про вчений ступінь)	пона́ття
ма́ркетинг	поя́рковий
мере́жа	посере́дині
металу́ргія	привезти́
міліме́тр	привести́
Н	прі́морозок
навча́ння	принести́
нанести́	при́чіп
напі́й	про́діл
на́скрізний	промі́жок
на́чинка	псевдо́нім
нена́видіти	Р
нена́висний	ра́зом
нена́висть	ре́мінь (пояс)
нести́	ре́шето
ні́здря	рі́нковий
нові́й	рівни́на
О	роздрі́бний
оби́цянка	ро́зпірка
обра́ння	руко́пис
обру́ч (іменник)	русло́
одина́дцять	

С

сантимéтр
свéрдло
серéдина
сéча
симетрія
сільськогосподáрський
сімдеся́т
сліна
соломі́нка
ста́туя
стовідсо́тковий
стриба́ти

Т

текстові́й
течі́я
тігровий
тисо́вий
тім'яни́й
травесті́я
тризу́б
ту́луб

У

украї́нський
уподо́бання
урочи́стий
усере́дині

Ф

фарту́х
фахові́й
фено́мен
фо́льга
фо́рзац

Х

ха́ос (у міфології: стихія)
ха́ос (безлад)

Ц

ца́рина
цеме́нт
це́нтнер
ці́нник

Ч

чарі́вний
чергові́й
чита́ння
чорно́зем
чорно́слив
чотирна́дцять

Ш

шляхопрові́д
шовко́вий
шофе́р

Щ

щеле́па
щі́пці
щодо́бовий

Я

ярмарко́вий

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ АБИТУРІЄНТІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Загальна характеристика письмового тесту з української мови і літератури

Зміст роботи визначено Програмою зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696.

Загальна кількість завдань роботи – **58**.

На виконання роботи відведено **180 хвилин**.

Робота має три частини.

Частина **1** «Українська мова» містить **33** завдання різних форм. Відповіді на ці завдання треба позначати в бланку відповідей **А**.

Частина **2** «Українська література» містить **24** завдання різних форм. Відповіді на ці завдання треба позначати в бланку відповідей **А**.

Частина **3** «Власне висловлення» містить **одне** завдання відкритої форми. Відповідь на це завдання треба записати в бланку відповідей **Б**.

Сертифікаційна робота з української мови і літератури містить завдання трьох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№1–23, 29–33, 34–53).

Завдання має основу та чотири або п'ять варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважають виконаним, якщо учасник зовнішнього незалежного оцінювання вибрав і позначив відповідь у бланку відповідей **А**.

2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№24–28, 54–57).

Завдання має основу та два стовпчики інформації, позначені цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважають виконаним, якщо учасник зовнішнього незалежного оцінювання правильно зробив позначки на перетинах рядків (цифри від 1 до 4) і колонок (букви від А до Д) у таблиці бланка відповідей **А**.

3. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№58).

Завдання передбачає створення учасником зовнішнього незалежного оцінювання власного висловлення на дискусійну тему в бланку відповідей **Б**.

Схеми нарахування балів за виконання завдань сертифікаційної роботи з української мови і літератури базового рівня:

1. **Завдання з вибором однієї правильної відповіді** оцінюють у **0** або **1** бал: **1** бал, якщо вказано правильну відповідь; **0** балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

2. **Завдання на встановлення відповідності** («логічні пари») оцінюють у **0, 1, 2, 3** або **4** бали: **1** бал – за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); **0** балів – за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку та/або колонці; **0** балів – за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.

3. **Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю** оцінюється від **0** до **20** балів за критеріями змісту та мовного оформлення:

1. Теза: **0, 1** або **2** бали.

2. Аргументи: **0, 1** або **2** бали.

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва: **0, 1** або **2** бали.

3б. Приклад, що є випадком із життя чи історичною подією: **0, 1** або **2** бали.

4. Логічність, послідовність: **0, 1** або **2** бали.

5. Висновок: **0, 1** або **2** бали.

6а. Орфографія та пунктуація: **0, 1, 2, 3** або **4** бали.

6б. Лексика, граматики та стилістика: **0, 1, 2, 3** або **4** бали.

Увага! Роботу, що **не відповідає темі** власного висловлення, буде оцінено в **0** балів.

Роботу **обсягом до 100 слів** буде оцінено в **0** балів.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання сертифікаційної роботи з української мови і літератури базового рівня, – **104**.

Критерії оцінювання завдання з розгорнутою відповіддю (власного висловлення) з української мови

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями (1, 2, 3а, 3б, 4 та 5), як наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	Учасник вправно формулює тезу	2
	Учасник не формулює тези вправно	1
	Учасник не формулює тези або формулює тезу, що не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Учасник наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи	2
	Учасник наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	1
	Учасник не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Один з аргументів підкріплено принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва	2
	Немає мотивації наведення прикладу. Приклад не конкретизований через художній образ. У прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним	0
3б. Приклад, що є випадком із життя або історичною подією	Учасник наводить принаймні один доречний приклад з власного життя або подію з історії чи суспільно-політичного життя, що є конкретною, локалізованою в часі та просторі	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на запропонованій проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу)	2
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки	1

	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно пов'язаний із тезою, аргументами і прикладами	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (**6а** та **6б**), як наведено в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
6а. Орфографія та пунктуація	0–1	4
	2–6	3
	7–11	2
	12–16	1
	17 і більше	0

Таблиця 3

Критерій	Кількість помилок	Бали
6б. Лексика, граматики та стилістика	0–1	4
	2–4	3
	5–7	2
	8–10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи **2 (дві) негрубі** помилки рахують як **1 (одну) грубу**.

До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення **не/ні** (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки **не додають і не зараховують** як **1 (одну) грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності (**3 (три) і більше** випадків порушення на одне з правил: **у-в, і-й-та**) рахують як **1 (одну)** стилістичну помилку.

Роботу, що не відповідає темі власного висловлення, оцінюють у **0** балів.

Роботу обсягом до **100 слів** оцінюють у **0** балів.

ТАБЛИЦЯ
переведення тестових балів, отриманих учасниками зовнішнього
оцінювання 2015 за тест із української мови і літератури (базовий рівень),
в рейтингову шкалу (від 100 до 200 балів)*

Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200	Тестовий бал	Бал 100-200
0	не склав	27	115.0	54	156.5	81	174.5
1	не склав	28	117.5	55	157.0	82	175.5
2	не склав	29	120.0	56	157.5	83	176.5
3	не склав	30	122.5	57	158.0	84	177.5
4	не склав	31	124.5	58	159.0	85	178.5
5	не склав	32	127.0	59	159.5	86	179.5
6	не склав	33	129.0	60	160.0	87	180.5
7	не склав	34	131.0	61	161.0	88	182.0
8	не склав	35	133.0	62	161.5	89	183.0
9	не склав	36	135.0	63	162.0	90	184.5
10	не склав	37	137.0	64	162.5	91	186.0
11	не склав	38	138.5	65	163.5	92	187.0
12	не склав	39	140.5	66	164.0	93	188.5
13	не склав	40	142.5	67	164.5	94	190.0
14	не склав	41	144.0	68	165.0	95	191.5
15	не склав	42	145.5	69	166.0	96	193.0
16	не склав	43	147.5	70	166.5	97	194.5
17	не склав	44	149.0	71	167.0	98	196.0
18	не склав	45	150.0	72	168.0	99	197.5
19	не склав	46	151.0	73	168.5	100	198.5
20	не склав	47	151.5	74	169.5	101	199.5
21	не склав	48	152.5	75	170.0	102	200.0
22	100.0	49	153.0	76	170.5	103	200.0
23	103.5	50	154.0	77	171.5	104	200.0
24	106.5	51	154.5	78	172.0		
25	109.5	52	155.0	79	173.0		
26	112.5	53	155.5	80	174.0		

* Результати, визначені за рейтинговою шкалою, подаватимуться до приймальних комісій вищих навчальних закладів

